Павло Барвінський.

АМЕРИКАНЦІ.

Була велика павза. В рекреаційній залї Н-ської ґімназії стояв, як кажуть, такий гармидер, що хоч сьвятих із хати винось! Шум, гук, стук, співаннє й регіт — усе змішало ся до купи і виявляло з себе якийсь невиразний хаос.

Високий і худий як та ґерлиґа Миропольський, по прозвищу „гусак“, стоячи в кутку з поземно витягнутими руками удавав із себе Демона над сплячою Тамарою. Зморщив лоба і насупив брови, з якоюсь надзвичайною лютістю в обличчі він у десяте починав усе одно і теж: „Не плач дитя, не плач напрасно!“

Недалечко від нього за столом, принявши з нього фільтр, примостила ся кумпанія „випускних“, на скору руку перекидаючи у карти.

Пятиклясник Іноземцев, оточений цікавими, показував свій недавній вигад, яким завжди можна було одурити ненависного „Грека“, учителя „проклятої“ мови, пана Ґотлїмбаха. Між усїм инчим шановним colleg'ам було показувано мало що не трицять найтруднїйших дієсловів, які він якось то умудрив ся умістити на нігтях своїх рук.

— З сим фокусом ніколи вже не піймає... чорта пухлого! В мент — провів великим пальцем по всїх нігтях — і фю-і-і-ть!... і слїду не восталось! — додав він хвастливо ущипнувши за щоку „приготовушку“[1]), що стояв тутже з роззявленим ротом.

[1]) »Приготовушка« — ученик приготовної (до І-ої) кляси.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ante, apud, ad, adversus,
Circum, circa, citra, cis —

зубрив „куртьопка“ Поливанов вибиваючи ногою такт і утираючи часами рукавом зопрілий від усильної зубрячки лоб. Проклятуща память, що на вдивовижу добре присвоювала всю хитру термінольоґію голубячого спорта, „гилки“, „ладижок“ і всього иньшого, ніяк не могла присвоїти назвиська приіменників навіть у віршованій формі і примушувала його раз-по-раз заглядати в зложену пальцем латинську граматику.

Мамчин синок Чекалов, примостивши ся на підвіконнику, смачно за обидві щоки наминає ковбасу.

— Слухай сюди, Чекалов, одріж лиш і мені шматочок! — підійшов до нього його сябро по партї, „плебей“ Іванов.

Чекалов мовчить, мов би не чує, як наче не до нього й річ.

— Що-ж ти оглух, чи що?! — пристає до нього Іванов і в очах його при сьому видно ваганнє: чи ще раз попрохати, чи краще прямо вирвати в Чекалова недоїдок ковбаси. Постоявши вагаючись яку хвилинку він сплюнув і ткнувши під самий ніс Чекалова, не проговорив, а якось то неначе просичав від злости:

— Ну... бидло чортове... Спробуй ти тільки після сього переписать у мене extemporale?! — і хутко повернувши ся хотів уже одійти далї від спокуси.

— Та підожди-ж!... Чого-ж ти, дурню, лаєш ся? — зупинив його Чекалов. — На, коли хочеш! — Спомин про extemporale примусив його до щедрости: тяжко зітхнувши він подав товаришу недоїдений шматочок ковбаси і половину „плюшки“[1]).

„И будешь ты цар-р-ріцей мі-і-р р а!“ — не співав, а скоріш репетував уже, підвівши в гору руки, Миропольський.

— Та перестань ти Бога ради „драть козла!“ — прогримнув на нього програвший ся у карти товариш Підневолин. — Яка дивна, подумаєш, у чоловіка охота до профанації всього найкращого в поважній музиці!

— Ну... Нате й наших пять, щоб було десять! Теж обізвав ся музикальний чоловік! — образив ся перерваний на самім цікавім місці Миропольський. — Хто-хто-б уже казав за профанацію, —

---

[1]) Невеличка булка.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

але тільки не ти! Адже-ж ти сам ні бісового батька у музиці не тямиш, а туди-ж?... Профанація!...

— Еге-ж... А от у тебе, так що й казати, чудове розуміннє в ній! У тебе що „Задумалъ Теренька женить ся“..., що „Не плачь дитя“... все на один голос виходе!

— Ну ні, Підневолин, ти з сього погляду дуже помиляєш ся, — встряв Андрієнко. — Сей идол, — він указав на Миропольського, — ніяк не второпає того, до чого його призначила судьба: за ним цісарська опера давно вже плаче, а він на медицинський виділ себе лагодить!

— Ну ти, Андрієнко, теж ідеш супроти судьби: вона призначила тебе на телеґрафний стовп, а ти притьмом у юристи преш ся! — уразливо відмовив на се, присажуючи ся до столу, Миропольський.

Зайшов було в залю інспектор, але оглушений гармидером знов вийшов у корідор.

На однім підвіконнику вікна, що виходило у сусідський сад, примостили ся два товариші, Петров і Литвиненко, і провадили проміж себе тиху, але гарячу розмову.

— Ти впорядкував свої копитали? — обернув ся худорлявий, смуглий чорнявець Литвиненко, до повного мов та пампушка, рудого, веснянкуватого товариша Петрова.

— Еге-ж.

— Скільки-ж у тебе всього-на-всього набралось?

— Поки що 4 руб. 60 коп., але я думаю продати ще свій годинник. На біса він нам здав ся.

— Ну-у... без годинника, се, брат, теє... Якось то недогідно.

— Ще що вигадай! Що ми, на лекції будем ходить по ньому, чи що?

— Та се то так, — трохи подумавши згодив ся Литвиненко. — В наших блуканнях нам будуть до послуги небесні годинники: сонце, місяць, зірки...

— Ото то бо й є! А залишні, братухо, гроші на дорогу — неминучі. Скільки у тебе всього-на-всього назбиралось? — з свого боку запитав Петров.

— Та бачиш, од сніданків у мене осталось 2 руб. 15 коп., та голубів своїх я продав Федорчуку за 3 руб. 50 коп., та на меннини мені подарували 2 руб. 40 коп. От ти й лічи... Стрівай; А ще-ж мені Іваницький винен 35 копійок.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Ну, я так покладаю, що на перший раз нам сяк-так стане! — з певністю заключив Петров. — Адже-ж нам треба тільки добрати ся до моря; а там як уступимо юнґами на парохода, то вже ніяких коштів не треба буде: адже юнґи дістають усе задармо: од їжі й до одежі...

— Приходь лише сьогодня вечером до мене, а я тобі покажу, як я причепурив, брат, свого „карабина“, — перевів розмову на иньше Литвиненко. — Дуло порошком позолотив; хотів був і приклад весь мідяними гвіздочками уквітчати, та роздумав.

— Чого-ж се так? — спитав Петров.

— Та бачиш чого: я думаю мідяні гвіздочки і цьвяшки прихватити з собою на той випадок, що як тільки прийдеть ся убити якого будь Ірокеза або Апача, то зараз же й забю гвоздика в приклад, щоб завжди був виден щот убитим, — поясняв кровожадний Литвиненко. — Памятаєш, як у Ґустава Емара один трапер вивиробляв?

— Гм... Се ти добре пригадав! — підхопив вигадку товариша Петров. — А я, брат, учора ледви не зламав свого кинджала.

— Туди к бісу!... Як то?

— А так... У нього, бачиш, зігнулась ручка — я й хотів її випрямити. Заложив ото кинджала проміж комірних дверий, а вітер зразу як подме — двері й зачинись... На силу, брат, встиг вихопити його з відти!

— Ну, ти теж пригадав... Хиба-ж можна так із оружем обходитись?

— Біс же його батька знав, що таке скоїть ся!

— Слухай сюди, — обернув ся трохи згодом Петров до товариша. — Ми от із тобою балакаєм-балакаєм, а й досї ще не порішили: на який бік Америки ми висадимось?

— Як се так? — не розшолопав зразу Литвиненко.

— А так: чи з Великого Океану, щоб просто через Калїлїфорнїю чкурнуть у Скелисті гори, чи од Атлянтийського, в Ню-Йорцї, щоб добратись до них через прерії?

— Гм...' Я, брат, так міркую, що од Атлянтийського, — трохи помізкувавши виказав свою Литвиненко. — Річ, братухо, в тім, що нам найперш усього неминуче познайомитись із преріями і завязати зносини...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Задзеленькав дзвоник, оголосив кінець павзї, і примусив Американців і всю галасливу зграю лїниво розійтись по клясах.

Увійшовши у свою клясу Американцї помістили ся на самій заднїй партї, в глибу „камчатки“.[1]) Надумавши тїкати до Америки, Петров і Литвиненко приписали ся в „камчадали“, себто „в безнадїйні“ з погляду переходу у висшу клясу. Позакидавши к бісу всї свої учебники вони, щоб збавити себе од уїдливого приставання і нудного пояснення учителїв, переселились у найдальший, недосяглий для спостереження педаґоґів куток кляси, що мав по термінольоґії ґімназіястів назвисько „камчатки“. Нїким не трівожені вони по волї розвивали в продовж лекцій свій плян утечі в привільні прерії і грізні звори Корділєрів благословенної Америки.

Чи розшукують було вередливого „х“'а, який сховавсь у рішеннї „зрівнаня“, чи виступа було на сцену узброєний хронольоґією Окаянний Ярополк, або Корнелїй Непот зі своїми асістентами: accusativus cum infinitivo і ablativus absolutus — розмови, вчинки й думки „камчадалів“ направлені зовсїм на друге. Одні з них прилажують вудочки і шлїхтують поплавцї; другі розбирають вартість голубів, починаючи з „льотних“, „курсаків“ і кінчаючи „трубецькими“; третї, втикавши парту обламанними кінчиками пер, під шумок, стиха награють супровід вияснениям учителїв. Що-ж до Петрова й Литвиненка, то вони цїлком були зацїкавлені одним: як би скоріш чкурнути до Америки.

Через хвилинку увійшов у кляс, учитель аритметики, високий і худий чорнявець із підстриженною бородою і з жовтим мов цитрина обличчем. Викликавши одного з учеників, він почав пояснити перед усею клясою деякі альґебраїчні премудрощі, приказуючи визванному виводити все те, що він каже, прикладом. Усе йшло як слїд: учитель поясняв і запитував, ученики слухали й відповідали.

„Камчатка“, по звичаю, не брала жадної участи в тім, про що йшла річ. Все більш і більш уносячись своїми власними дїлами, вона на сам кінець дійшла до того, що не звертаючи вже жадної уваги на те, що в клясї йшла лекція, розійшла ся „во вся тяжкая!“

---

[1]) Камчатка — півостров в Азії; ученицький термін: задня парта, найдальший куток, місце, куди рідко досягає око учителя.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Литвиненко, поясняючи Петрову, як найзручніш усього здіймати „скальп“ із убитого ворога, заніс ся до того, що забувши, що він не в прерії, а в клясї, підтверджав свої пояснення прикладом. Припустивши, що Петров — „Гурон“, а сам він Литвиненко — бич усїх Червоношкірих, „Крівава Рука“, — він, обнявши рукою шию товариша і пригнувши голову його до себе на колїно, підняв уже над ним свій циркель, що виявляв собою скальповний ніж. В сей самий мент вигукнуті учителем фамілії їх примусили „Кріваву Руку“ і „Гурона“ в мент перенести ся з далеких прерій північної Америки у третю клясу Н-ої ґімназії на задню парту „камчатки“.

— Литвиненко!... Петров!... Що ви за борюканнє завели?

Литвиненко і Петров підняли ся з місць.

— А скажіть лиш, пане Литвиненко, про що я зараз говорив?

Литвиненко похнюпившись мовчав.

— Ну, а ви, пане Петров?

Пан Петров окинувши очима записану цифрами клясну таблицю, по свойому звичаю не мішатись у жаднім питаннї, поніс якусь то пісенїтницю.

— Стрівайте, стрівайте!... Що ви ка'зна що провадите? А йдіть лишень сюди!

Петров пішов, а Литвиненко подумавши, що „гірка чаша“ його минула, спокійно знову опустив ся на своє місце.

— Нї, ви теж будь ласка, йдіть із ним за кумпанію! — кивнув йому учитель.

— А щоб тебе грець убив!... Дуже я тобі потрібен! — подумки лаявсь розбитий у своїй надії Литвиненко, лїниво вилазючи з за парти і ще лїнивійше йдучи до катедри.

— А скажіть лиш, пане Литвиненко, — обернув ся до нього першого учитель, — що ви знаєте про коефіцієнта?

Литвиненко встромивши очи на свої чоботи мовчав.

— Ну, щож ви мовчите? Не знаєте, чи може не бажаєте нїчого пояснити про нього?

Литвиненко уперто мовчав.

— Виходить, що так таки нїчого й не скажете? — іронїзував учитель.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— А бодай ти луснув зі своїм коефіцієнтом, уїдлива собако! — подумав Литвиненко. — Адже-ж сам добре бачить, що не знаю, так ні-ж: пристав мов той репях, анахтема!

— Ну, а ви, пане Петров, що цікавого повідаєте нам про коефіцієнта? Що воно за зьвір такий? — покинувши в кінці Литвиненка обернув ся учитель до червоного як варений рак його товариша-Гурона.

В голові Петрова коефіцієнт справді приняв образ якогось невиданого зьвіря з величезним хвостом і з гострою, устромленою в землю, мордою. Хоч він зовсім не міг дати жадного твердого понятя про нього, а про те, по звичаю, знов поніс якусь нісенїтницю.

Учитель іронїчно притакував, инколи повторяючи: „чудово“, „досконально“, „дуже добре“.

На сам кінець фантазія Петрова вичерпалась і він замовк.

— Ну, скінчили? — трохи згодом запитав його з усьмішкою учитель.

Петров мовчав.

— От що я вам скажу, панове, — обернув ся до них уже на серіо учитель. — Так як одиницями, здаєть ся, вас не доскулиш, то я думаю спробувати над вами новий спосіб: ви обидва зостанетесь сьогодня після лекцій на дві години в клясї не ївши, і розміркуєте над тим, що як що ви самі не бажаєте учить ся, то у всякім разї треба поводити ся в клясї тихше і не ставати на перешкодї иньшим. Прошу звернути на се свою увагу всю високошановну „камчатку!“ Пане Гнатуша, а ну лише йдїть сюди! — обернув ся він на послїдок до одного з „камчадалів“.

Вчасно брязнув дзвонок і збавив Гнатушу від неприємности, та разом із тим відняв од шановних Американцїв третього компаньона в їх пригодї.

Кара наложена учителем прискорила подію давно вже приготовляну „Крівавою Рукою“ і його товаришем „Гуроном“. Під впливом неприємности, в продовж двогодинного арешту товариші в кінець обміркували плян утечі до Америки і на другий день у ґімназію вже не з'явились. Не з'явились вони й на третїй день.

Відбувши кару Петров того-ж дня продав „Сократу“-Шльомцї свій годинник за 5 руб., виторгувавши в придачу до нього чотири штуки мідяних гільз і пару старих оловяних куль, маючи замір

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

подарувати їх товаришу Литвиненку. Впорядкувавши головне, він сяїдком за цим поклопотав і за дрібязком: купив 2 фунти ковбаси, чотири штуки булок, коробочку сїрників, маленьку люльку й чвертку тютюну „Бураса“. Сю останню покупку зробив він на той випадок, що як би при стрічі з Червоношкірими діло обійшлось без жадного конфлїкта, по приятельськи, то пропонувать їм „люльку згоди“, набиту рідним тютюном.

Зовсїм смерком уже забігши до Литвиненка він застав його в великій трівозї. Вияснилось се на вперше тим, що наведена на дуло карабіна позолота місцями пооблазила і весь він через се скидав ся мастю, по власному його виразу, „на їх муругу корову Машку“; а в друге, що найголовнїйше, його „моккасини“, себто чоботи, були одіслані татком до направи і volens-nolens приходило ся на дорогу взувати старі черевики.

— За те, брат, пороху я мигонув цїлу коробку і жмень зо три шроту.

— От шроту, так я думаю, що обмалкувато буде, — заявив Петров.

— Дорогою прикупим... Річ у тім, що я всї чисто таткові патрони спорожнив, тілько всього й знайшло ся; а шкатулку свою з ловецькими причандалами він замикає, — додав він із жалем.

— Ну, тепер, здаєть ся, все справно, і ми можемо завтра рушити — обявив Гурон.

— Конечне — рішучо додав Крівава Рука. — Ти знаєш, я думаю про всяк випадок захопити з собою вудочки. Забридемо в сторону Великих Озер, прийдеть ся, братухо, і рибалкувати часом.

— А звичайне, — згодив ся з ним Гурон. — Зміна їжі теж неминуча: стрілецтво дасть одну тільки мясну поживу. А яке, брат, я собі убраннє вигадав? Доконче зшию, як настріляємо бобрів!

— А знаєш що, Петров? — звів на друге Литвиненко. — Чи не взяти би нам з собою машталїра нашого Степана? На мою думку він був би незамінним для нас.

— Чого-ж се так?

— Навперше того, що силище, братухо, в нього прямісїнько таки чортяча! Позавчора він я-я-як дав пяному баржанику по потилицї, за те що той лаяв куховарку нашу Гапку, так той так

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

дзиґою і завертів ся!... А в друге те, що він не боїть ся різати не тільки що курий, а навіть і поросят...

— Ну, то що-ж із того? — спитав Петров не добираючи рахуби, — при чому тут кури й поросята?

— Як то що? А хто-ж нам буде здирати шкіри з бобрів, бізонів і иньшої убитої дичини? — поясняв Крівава Рука. — Ти чи що?

— Та се то так, — згодив ся Гурон. — Тільки чи піде ще він із нами?

— А я його запитаю так... як кажуть: на здогад буряків, — хитро промовив Литвиненко. — Я вже знаю, як се зробити... і у ніс йому не вдарить! Згодить ся, добре, не згодить ся, к чортам собачим! Не тупцювати же й справді нам коло нього?

Поговоривши ще трохи і наробивши з оправи „Корнелія Непота“ і „Альґебри“ флейтухів, товариші розстали ся з умовою: вийшовши з дому, як наче-б то на лекції, зійтись на завтра в ранці обік цвинтаря й звідтіль направити „стопи́ своя́“ до цїли, себто спершу до моря, (до якого? — се вони повинні були вирішити дорогою), а там... прощай рідна сторононько! прямісїнько в степи, лїси і пущі відкритого Колюмбом ловецького Ельдора́до, званого в ґеоґрафії Північною Америкою.

На другий день о 8-ій годині з ранку товариші чимчикували вже од цвинтаря по шляху, прямуючи до найблизшої стації залїзниці. Через плече Крівавої Руки-Литвиненка висів на рожевій тасьмі полинялий карабін. В одній руцї держав він прут, а в другій новесенькі з білої тасьми віжки. Захопив він їх із собою на те, щоб зробивши з них лассо, ловить мустанґів. На ремінним пояску Гурона телїпав ся величезний старий, увесь потертий кинджал. В одній руцї він ніс харчі, а в другій довгу залїзну кочергу, призначення якої ще як слїд не визначалось. Петров захопив її з собою „мимоходом“, по власному його вислову: може таки на що будь здасть ся!

На перший раз, під впливом думки про покинуту рідню, товариші мовчали, але одійшовши верстов зо дві од города розговорили ся:

— А знаєш, Литвиненко, я все таки йдучи з дому поклав на своїм столї листа.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:01 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Якого?

— Такого, де оповіщаю: татка, мама, Борвку і всїх... — при сьому на очах лютого Гурона заблищали сльози і він замовк.

— Об чім же ти їх оповіщаєш? — якось то непевно зацікавив ся Крівава Рука.

— Як то об чім? Об тім, щоб вони за нас не турбувались і не шукали, бо ми втїкаємо в Америку. Потім я ще окремно приписав про те, що як що треба буде про що неминуче повідомити мене, то щоб писали в Ню-Йорк і Сан Францїско „до потребування". А там ми вже заявимо, куди нам повинні досилати листи. Річ у тім, що... — глянувши на товариша, він не скінчив своєї речі.

— Ну, тай дурний же ти, Петров! — зупинившись і дивлячись прямісїнько в очи товариша ляпнув Крівава Рука. Гурон навіть рота роззявив від несподїванки такого кінця.

— Чого-ж се так? — запитав він трохи згодом.

— Ну подивіть ся, люди добрі: ще й питає, чортів бовдур! — зовсїм уже стеряв терпіннє Крівава Рука. — Адже-ж нас зараз догонять і поведуть назад до ґімназії, чортова ти довбня!... Ах ідіот... от ідіот... — приказував він дивлячись на товариша і хитаючи головою.

Такі епітети були зовсїм не до вподоби Гурону і викликали з боку його протест у неменше енерґічній формі.

— Стрівай, чого-ж ти, йолопе, лаєш ся? — з свого боку пригримнув він на товариша.

— Ще й питає, бісів бовдур! Як же тебе не лаяти, ідіоте, коли ти все дїло зопсував!

— Чим же се я зопс...

— А тим, що знов кажу тобі, йолопу, нас догонять! — не даючи йому сказати й слова, енерґічно поясняв розлютований Литвиненко.

— Та від чого-ж ти думаєш, що вони доконче будуть доганяти нас по сїй дорозї?

— А від того, дурню ти, що я сказав машталїру Степану, що як він передума і захоче до нас пристати, то щоб доганяв нас по сїй дорозї... От що!

Гурон навіть присвиснув від несподїванки такої відповіди. Крівава Рука сказавши се теж мабуть де-що зміркував. Почерво-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

нївши як варений рак він потупив ся і глибокомисно рисував носком свого черевика по піску якусь то ґеометричну фіґуру.

— От ти, брат, так уже правди-и-ивий осел, — тихо, але з певністю сказав трохи помовчавши Гурон.

На сей час показав ся оддаль від города повіз і примусив Американців як найскорше перервати суперечку з поводу своєї необачности. Разом в обох промайнула думка, що повіз, який показав ся оддаль, окутаний курявою, не що иньше, як погоня.

— Ну, брат, тепер треба якось ратувати ся! — перший схаменув ся Крівава Рука.

— Як же ратувати ся? — дивлячись на дорогу полохливо запитав отетерівши Гурон.

— Звернім мерщій із шляху, добіжімо до тих кущів, — указуючи на розкидані недалеко од дороги кущі терника, задихаючись балакав Крівава Рука.

— Ну, а потім?...

— Потім проберемо ся між ними в низ до річки. Се буде найкраще... Будемо йти берегом, а як буде погоня, можемо сховати ся і який час пересидіти у комишах.

— Оце гаразд... Що розумно то розумно! — з певністю вимовив із разу набравши відваги Гурон. — Ну, смали, брат, просто по отсій межі!

Глянувши ще раз на повіз товариші звернули з шляху і навзаводи погнали до кущів.

Повіз давно вже проїхав і сховав ся за узгірєм, а Американці все ще сиділи під захистом кущів. Нарешті Литвиненко встав. Оглядівши ся навкруги він, по всім правилам бурлаків по нетрах, ліг плазом на землю, припав спершу одним, потім другим вухом до неї і піднявши ся якось то коротко і глухо скрикнув: „гов!“

— Що таке! — не розшолопавши від разу і не пізнавши війського поклику Апачів запитав Гурон.

— А те, що небезпека проминула і ми спокійно можемо чимчикувати далї! — знов перекинувши через плече свій карабин пояснив Крівава Рука.

— А як же ми тепер підем? — спитав Гурон пережовуючи при сьому, не в знаки товаришу, шматочок булки.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— А так і підем... Спустимось он у ту балку і по ній дійдем до річки. Ну, мерщій! — і Американці сьміливо, навпростець, ударились до ближньої балки.

Спустивши ся в неї Гурон забачив, що попереду їх через стежку промельнуло щось біле.

— „Гов!“ — скрикнув він так само, як і Литвиненко і вхопивши його за плече пригнув до самої землї. — Бачив? — тихенько, лежачи вже, зашепнув він на вухо товаришеви.

— Що таке? — также тихо запитав Крівава Рука.

— Попереду нас пробіг якийсь то зьвір...

— Куди-ж він побіг?

— Он у ту сторону, — вказав Петров.

— Ну-у... То тобі так здало ся...

— От ще! Щож то я, по твойому, сліпий, чи що? Он, он... дивись, дивись... — ще тихше, пошепки, заговорив Гурон повертаючи рукою голову товариша.

Гурон не помилив ся. Білий зьвір на одну мить знову показав ся і промельнувши через невеличку прогалину знов сховав ся в кущах.

— Лисиця! — рішив Крівава Руки.

— Ще що вигадай.. Хиба лисиці білі бувають?

— А ти їх знаєш?

— Кого?

— Та лисиць! Бачив ти їх?

— А звісно бачив! У мами ціла сукня на лисичому хутрі і все хутро риже, а не біле, — доказував Гурон.

— Ну, а про полярну лисицю ти чував?

— Яку се полярну?

— Таку, що плодить ся на самім полюсї?

— Ну, так що-ж?

— А то, що вона завжди буває біла, як сніг!

— Так, та-ж ти кажеш, на полюсї живе, а ся...

— Що ся?... Могла забігти якось ненароком і до нас. От замісь того, щоб балакати, давай лиш ми її підстрелимо! — рішив Крівава Рука, здіймаючи свій смертельний карабин.

— Ну от коли схаменув ся.. Та вона тепер чорт батька зна де від нас!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Жаль! Се-б був для нас хорроший знак, коли-б нам пощастило підстрелити її.

— Ну, брат, опізнились, — жалібно промовив Гурон і одбатувавши шматок булки набив нею рота.

Але полярна лисиця, як здаєть ся, сама шукала погибелї собі, бо промелькнувши знову недалечко від Американцїв через поляну, сховала ся за близький кущ. В мент виробили товариші плян у щоб то не стало, а добути такого надзвичайного і рідкого по місцю полярного зьвіря.

Крівава Рука зарядивши на швидку свого карабина і розсипавши при сьому добру жменю шроту пішов у обхід у праворуч, щоб зайшовши стиха з заду, випалити в упір по зьвірю; а Гурон, вийнявши свого кинджала і прибравши позу бандита, що пантрує свою жертву, став на вузенькій стежцї, на той випадок, що як би рана, нанесена зьвірю Крівавою Рукою, була не смертельною і він захотїв би втекти, то добити його своїм кинджалом.

З якої речі поранений зьвір повинен був утїкати неминуче по тій стежцї, на якій пантрував його Гурон, се мабуть було відомо тілько йому, та не менше його зацїкавленій сею справою лисицї з полярної сторони.

Як би там не було, а фантазія стоячого на засїдцї Гурона розіграла ся так, що й спину не було їй! Думки його з живої лисицї перескочили на вичинене футро з неї і зупинили ся на тім, що дуже добре-б було переслати до дому сей перший трофей своєї здобичі.

— От то був би подарунок на комір мамі! — подумав він на сам кінець. — Та ще який? Не з аби якої простої, нашої рижої лисицї, а з полярної, білої як кипень!

Його міркування з поводу сього нежданно були перервані завзятим гавканнєм, що почуло ся з тієї сторони, куди пішов його товариш підкрадати ся до запримїченого зьвіря.

На превелике диво Крівавої Руки зьвір, якого він узяв за полярну лисицю, не тільки що не втїк бачучи небезпеку, але так і залив ся на нього гавканнєм.

— Тьфу, щоб тебе чорти вбили!... Та се-ж простісїнька собака, — голосно подумав Литвиненко. — Гей, Петров! — крикнув він товаришу.

— Що там таке? — одізвав ся той із за кущів.

— Ось іди лише сюди!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Гурон кинув ся до товариша, не вкладаючи все таки свого кинджала в піхви.

— Чорт його зна, — думав він продираючи ся крізь кущі, — може ще потрібна буде моя поміч?

На превелике диво вийшовши на поляну він побачив, що полярна лисиця, покинувши гавкати на Литвиненка, ласкаво махаючи хвостом направила ся до нього. У слід за сим розсіялись усі сумніви: надзвичайний зьвір, се була простісінька собака, та до того ще й знайома.

— Та се, брат, не лисиця, а Одарчин Білко! — крикнув товаришу Петров присвиснувши на цуцика.

— Який Білко?

— Та простісінький таки Білко, собака молошниці Одарки, що носить молоко нам! — при сьому Гурон зареготав ся. — А ти казав „полярна лисиця!" От вигадав!... На самім, каже, полюсі плодить ся!... Ха-ха-ха!...

— Ну і що-ж тут сьмішного? — образив ся Крівава Рука. — Відома річ, що єсть такі лисиці... а помиляти ся кожен може. Адже-ж і ти не впізнав! — виправдував ся він у своїй помилці.

Балакаючи про се Крівава Рука й Гурон, у товаристві Білка, що ласкаво махав хвостом, вийшли знов на стежку. Але тут чекала їх нова несподіванка: не встигли ще вони пройти і сотню кроків, як ніс-до-носа зіткнули ся з самою Одаркою. На перекинутім через плече коромислі несла вона кілька глечиків молока, очевидно прямуючи до города.

— Добридень вам, паниченьки! — весело привитала їх Одарка, пізнавши Петрова.

— Здраствуй Одарко, — одмовив той почервонівши.

— Куди се ви так спозаранку чимчикуєте, та ще й з провіянтом? — зацікавилась вона зупинившись і запримітивши в руках Гурона пакунок із хлібом, ковбасою й иньшим.

— Та хочем, бач, пополювати трохи, — одмовив за товариша зручний у критичну хвилю Крівава Рука.

— А хиба у вас не вчать ся сьогодня? — знов запитала Одарка.

— А, щоб ти луснула!... От ще причепила ся анахтемська баба, з своїми розпитками! — думав Литвиненко не добираючи рахуби, щоб їй на се сказати?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:03 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Та ми в учителя відпросились, — не змігши придумати нічого красшого одмовив він уїдливій Одарці, пильно роздивляючись на її босі ноги.

— Ну-ж бо ходім мерщій! — штовхнув він товариша у лікоть, моргнувши при сьому непримітно. Гурон від разу догадався і кивнувши Одарці головою, кинув ся слідом за товаришем.

— А що мама ваша, дома?! — крикнула в здогін йому Одарка.

Петров нічого не одмовив їй на се, але зайшовши трохи за кущі, Американці зупинили ся. Обом було очевидно, що справа їх утрудняєть ся. Не було жадного сумніву в тім, що Одарка буде у Петрових і маючи паскудну звичку язиком горох товкти, розкаже там і про те, що зовсім не тичить ся до неї, себто про їх зустріч у такім надзвичайнім місці.

— Знаєш що? Треба, брат, її задобрити чим будь, щоб не пробалакалась там... про нашу зустріч, — зміркував Литвиненко.

— Я й сам так думаю, — згодив ся чухаючи потилицю Петров.

— Так ти от що зроби: дожени її мерщій, дай гривенника і накажи, щоб і пари з уст не пускала про нашу зустріч!

Гурон покинувши біля товариша пакунок із провіянтом і свій залізний прут, на взаводи пустив ся доганяти Одарку.

Через пять хвилин він вернув уже назад.

— Ну що? — спитав підіймаючись із місця Литвиненко.

— Нічого... все обробив як слід!

— Як то як слід?

— А так, що за Одарку ми можемо бути спокійні. Я їй замісь гривенника дав копи́шник[1]); вона навіть побожилась, що нікому про нашу зустріч ні чичи́рк!

— Гов!... Се добре... Тепер, братухо, смали на всї заставки! — і Американці підбігцем погнали в низ по стежці, поспішаючи мерщій прийти до річки.

Через годину вони були вже на луках.

— Знаєш що, Петров?

— А що таке?

— Ось давай лише скупаємо ся на дорогу.

---

[1]) копи́шник = 15 копійкам.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Пропозиція Литвиненка була принята і не більше як через пять хвилин товариші були вже в воді.

— А давай наввиринки, хто далї? — знов придумав Литвиненко.

В слїд за сим почалось поринаннє „стовбу́ла“ й „гори-черва“, на всякії манїри.

З самого-ж початку виявилось, що вода не була рідною стихією для Гурона. Як він не старав ся хоч більш-меньш виробити те, що так чудово виробляв його товариш, а толку не виходило нї крихти! Крівава Рука відважно пірнувши в воду зовсїм непримітно лїз по дну мало що не до серед річки. Що-ж до Гурона, то як не силкував ся він пірнути в воду, як не бовтав ся в нїй руками й ногами, а вона все-ж таки викидала його на поверх, як корок.

— Ну, брат, ти зовсїм пірнати не вмієш! — сказав Крівава Рука, безнадійно махнувши рукою.

— Як то не вмію?

— А так простїсїнько: не вмієш, тай тільки! Хиба-ж то єсть пірнаннє, як ти сховавши в воду одну голову дригаєш у верху ногами?

— Ну, то прийшлось... А ти от подивись тепер!... і набравши в себе духу Гурон із запалом беркицнув ся у воду. На сей раз, правда, він добив ся цїли і погрузив ся ввесь, — але за те в той же мент і вискочив із води ухопившись за лице руками. Не змірившн глубини річки з своїм запалом він пикою своєю не тільки що дістав до дна, але здаєть ся, що провів по ньому чималу борозну, бо як лоб, так і права щока у нього о стільки були подряпані, що місцями на них виступала кров. Насупившись від болю і лапаючи руками подряпану пику, він стояв вагаючись: заплакати йому, чи може не дивлячись на біль, усю сю невдачу обернути на жарт?

— Нїчого, нїчого... Се дурниця!... — розважав його Крівава Рука. — Я, брат, як учив ся пірнати, то мало ока собі не виколов на палю... Для тебе, брат, ще дешево скінчило ся!

Поміркувавши трохи Гурон із свого боку прийшов до тої думки, що Литвиненко прав і в порівнаню з ним він і справдї зовсїм дешево заплатив за науку, а через те обмивши ще раз своє лице, геть чисто заспокоїв ся з огляду на се. Та кажучи по

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

правді ніколи було й звертати увагу на таку дурницю. Крівава Рука перевівши погляд свій з Гурона на величезний кущ очерету, який ріс трохи оддалік од них, на серіо замислив ся над чимсь то, не зводячи з нього очий.

— Знаєш що? — нежданно обернув ся він до товариша. — Я, здає ся, натрапив на думку дуже важної для нас вигадки.

— Якої се? — забувши про свою контузію, запитав зацікавлений Гурон.

— Мені здаєть ся, що як вирізати товсту комишину, просвердлити на скрізь у ній дірочку і взяти сю комишину в рота, то можна буде сидіти під водою цілу годину.

Ідея була така блискуча, що ту-ж мить було ухвалено негайно виповнити її. Залізши в очеретяний кущ Американці так заняли ся пробою свого вигаду, що цілком забули про все на сьвіті. Нежданно почулось на березї собаче гарчаннє, що незабаром перейшло в люте валуваннє й вереск. Вийшли Американці з очерету, глянули на беріг і остовпіли!... Коло розкиданої одежі чинила ся драма: четверо собак вели проміж собою завзяту бійку, вириваючи одна в одної пакунок із провіянтом: булками і ковбасою. Даремно товариші опамятавши ся кричали і жбурляли на них тваню; розпалена собашня, не звертаючи на те жадної уваги, гризла ся на чім сьвіт стоїть!... Із пакунка висіло вже шмаття... Приваблена валуваннєм із хутора на взаводи неслась до берега ще ціла зґрая різномастних псів. Доскочили — і все змішало ся в одну скажену купу...

Сердешні Американці, мимовільні сьвідки сеї сцени, на сам кінець могли тільки засьвідчити той факт, що надзвичайно величезний, весь чисто в ковтунах, кудлатий пес, подужавши і розігнавши всю иньшу собачу зґраю, схопив у зуби розкуйовданий пакунок із провіянтом, і з гарчаннєм, підтрухцем потяг із ним до близького перелїска.

Вийшовши на беріг, перемерзлі бурлаки побачили повний розгром свого покинутого табору. Одежа була розкидана і вся в грязюці, навкруги виднїлись пучки різномастної шерсти, картуз Литвиненка плавав у ближній калюжі. Од усього того, що було у пакунку, валяла ся з боку карабина одна тільки глиняна „люлька згоди". Навіть чвертку тютюну заніс проклятий пес!

— А щоб ти був здох маленьким ще! — вилаяв ся Гурон підіймаючи люльку. — І тютюн заніс анахтемський кудлай!...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Лай ся, лай ся — а він тепер, наївшись, лежить собі спокійненько і покурює твого „Бураса!“ — пробував пошуткувати Крівава Рука.

— Ех, біс його батькови! Не догадались полохнути з рушниці у прокляту собашню! — з жалем промовив Гурон обчищаючи від грязї свою куртку.

— Ну, те-ж прирозумів! Перше чим „полохнути“, то треба було вискочити на беріг та взяти карабина...

— Ну, так чого-ж?

— Ну, так чого-ж... — перекривив Крівава Рука. — Спробував би вилїзти з води, то вони б тобі всї ноги пообгризали!

— Ну-у... вже й пообгризали, — не згоджував ся Гурон.

— Ну, так за чим же дїло стало? Ти-б вилїз із води, та й полохнув!

— Та я дивлюсь, що ти стоїш, не ворухнеш ся...

— А ти стоїш та зубами трелї вибиваєш! — перервав товариш Крівава Рука, натягаючи на ногу мокрий черевик.

— Ах біс його батькови! От штука, так штука!... Як же тепер бути без провіянту? — сам себе в голос запитав Гурон. — А їсти як ой-ой-ой як хочеть ся! — додав він журливо.

— Не в добрий час, братухо, з дому вийшли, — окселентував йому в такім же тонї Литвиненко. — Одягай ся мерщій, та підем далї! — нежданно крикнув він змінивши тон.

— Піти то підем, а їсти все таки хочеть ся...

— Ну, то що ж із того, що хочеть ся? Не будемо-ж сидїти тут чекаючи на манну з неба! Менї те-ж лопать хочеть ся не меньше як і тобі... Дійдем он до хутора, там і роздобудемо чого будь. Ходїм!

Одягнувшись і забравши свої перекаляні причандали Американцї смутно поплентались далї. Після такої нежданно-паскудної оказії жизнерадісний настрій бурлаків зразу спустив ся на кілька ступнїв. Литвиненко, йдучи попереду, инколи бурчав собі про щось під носом, раз-по-раз поминаючи про чорта, а Гурон плентав ся за ним, схиливши голову, зітхаючи і пережовуючи якісь то крихточки, за якими він раз-по-разу совав руки в свої кишенї.

Недалечко від них, розсипавшись по скось-гору пасло ся стадо коров. Звернувши на се свою увагу Гурон якось то від разу стрепенув ся, наче-б то ожив і виплюнувши з рота не дожовані крихти, у ввесь голос крикнув:

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

— Ей, Литвиненко!

— Тю! — аж здрігнув ся той з переляку. — Чого ти гукаєш, як наче в лісї? Що там таке?

— Подивись: онде пасеть ся череда!

— Ну, то що з того?

— Як то що? Те, що ми можемо роздобути собі у пастухів чогось попоїсти! От що!

— А-а... Се, брат, правда! — зрадів Крівава Рука. — Запевне, що хоч хліба, а добудем.

— Ну-у... хліба! Що-ж самий хліб жувати? У мене така думка, що у них і сало повинно бути.

— Ще чого? Чого доброго вони, чекаючи на тебе, запаслись котлетами з горошком.

— Ех, а якої я ковбаси купив? Просто роскіш! І треба-ж нам було оставити пакунок із провіянтом на землї! — не слухаючи його жалібно сказав Гурон.

— А по твойому то що ж: на небо його скинути було-б треба?

— На небо, не на небо, а що можна-б було повісити його на що, або сховати у кущі.. От і пообідали-б як слїд... А тепер дуля з маком: хлїб самісїнький і жуй!

— Ти ще спробуй хліба роздобути! — скептично промовив Литвиненко.

— Ну, хліба то роздобудем! — рішуче заявив Петров. — І товариші, підгонювані голодом, підтюпцем погнали просто до череди, в надії знайти там пастухів. Дві кудлаті чабанки, забачивши їх наближенє, з гавканнєм понесли ся їм на зустріч.

— Нну... знов проклятущі собаки! — перестрашивши ся закричав Гурон. — Слухай сюди, Литвиненко!... ану лиш полохони в них із карабина! — крикнув він товаришу підіймаючи грудки для оборони.

— Ну, тай дурний же ти Петров! Що-ж ти думаєш, як я випалю по них, то пастухи нам подякують за се, чи що?

А собаки все близше й близше..

— Ну, так що-ж робити? — ледве не плачучи спитав Гурон ховаючись за спину товариша. — Дивись, вони вже зовсїм близько!...

— Нїчого, нїчого... не з'їдять... Ти тільки покинь свої грудки і не займай їх... краще давай присядем!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

На їх щастє з за кущів перелїска вийшов похилий, сивий як лунь дїдусь-пастух.

— Ей, дїдусю! — крикнув йому Крівава Рука. — Зупинїть своїх собак... У нас дїло до вас!...

Дїдусь крикнув на чабанок, які зупинившись, хоч і не перестали гавкати, але не так уже зачіпно.

— А йдїть лиш сюди, дїдусю! — махаючи картузом кричав Петров.

Дїдусь, наставивши до вуха руку і мабуть нїчого не почувши за собачим гавканнєм, затупотївши ногами ще раз крикнув на невгамовних псів.

— Що ви там белькочете... не чую! — обернув ся він до Американцїв.

— Ідїть, кажу, сюди!... У нас дїло до вас! — приставивши до рота руки знов крикнув Литвиненко.

— Та йдїть, краще, ви сюди тай скажете, що треба!...

— А собаки, дїдусю, нас не покусають? — запитав Гурон.

— Ще що вигадайте! Такі молодцї, та боїтесь собак? — жартливо запитав дїд, розглядаючи їх -з під руки підслїпуватими очима. — Ідїть, ідїть безпечно, собаки вас не займуть!

Трохи згодом товариші сидїли вже в холодку під кущем, у кумпанії з пастухами, уплїтаючи з великим смаком нашмаровані салом книші.

Скінчила ся трапеза. Пастухи давно вже побрили за чередою і сховали ся ген-ген далеко за перелїском, а Американцї, після всього пережитого знегідя спочивали тихим сном, мальовничо розлїгшись на травицї.

Петров, розістлавши під голову свою хустину, инколи блаженно всьміхав ся. Чого доброго він бачив себе у снї вже повернувши ся до дому зо всїми трофеями добутими в своїх блуканнях по нетрах, пустелях і лїсах... Картуз Литвиненка, що спершу захищав його лице од уїдливих мух, лежав тепер далеко і геть, що давало можність невгамовному оваду ревідувати його носа не тільки з окола, а навіть і з середини. Крутне з просоння головою Крівава Рука, навіть ногами засова конвульсійно, прожене на яку хвилину уїдливого овада — і знову захропе... Дуже вже добре спить ся на вільнім повітрі, та ще перед дощем! А дощ от-от утюжить... Величезна хмара заволїкла вже пів неба, що раз силь-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

нійше гуркоче грім, упереджаючи про те, що скоро-скоро темно-оловяна хмара вибухне божою ласкою для матінки-землї.

Що-ж до Американців, то для них даремні були всї упереджения: нї грім, нї шум вітру проміж кущами не в силах були перервати їх солодкий сон. Розбудив їх аж дощ, що з разу линув як із відра.

Перший прокинув ся Литвиненко. Невгамовний овад і холодний душ на сам кінець примусили його прийти до себе. Підхопившись зразу на ноги він повів навкруг себе посоловілими очима, не розбираючи, де він і що з ним? Побачивши-ж спокійно простертого під захистом дубового куща Гурона, від разу розшолопав усе.

— Ей, Петров! — крикнув він, насовуючи на голову картуз. — Чуєш?! Петров!

— М-м-м... — промукав той перевертаючись на другий бік.

— Та підіймай ся-ж, йолоп! — напосїдав Крівава Рука, штовхаючи його ногою в бік.

Гурон підвів ся, сїв і не розплющуючи очий почав лїниво почухувати спину.

— Та ну-ж бо, підіймай ся, чортів бовдур!... От ще уперте бидло! — І Литвиненко вхопивши товариша за руку примусив його на сам кінець підняти ся на ноги.

— Ну, що тобі?... чого ти причепив ся? — дивлячись на нього сонними очима запитав Гурон. — Ой-ой-ой!... А дощ який лупить! — додав він зараз же ховаючись під захист дубового куща. Крівава Рука став поруч із ним. Хвилин з десяток товариші стояли мовчки: кожен з них про щось то мізкував Пробиваючи ся крізь листву дощ усе більше й більше дошкулював Американцям.

— Кепська справа — пробурчав Гурон скривившись.

— Зовсїм погано, — згодив ся переступаючи з ноги на ногу Крівава Рука.

— А знаєш, що я думаю? — трохи згодом, якось то нерішучо обернув ся до товариша Гурон.

— А що таке?

— Чи не вернуть ся нам до дому? Ти бач яка негода, та й вечеріє вже... Куди ми тепер підем?

— Я сам, брат, так міркую! — зрадів Литвиненко. Видно було, що така-ж сама думка засїла і в нього в голові, але він не

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

наважив ся перший виказати її з боязни, щоб його не запідозрено в легкодушности.

— Ну, так що-ж? Повернемо назад голоблї, чи як? — знов запитав Гурон підсукуючи свої шаровари.

— Мабуть що так... І чим скоріш, тим краще! Здає ся, що дощу й кінця не буде!

— Та вже от-от і вечір... Дай Бог, щоб до ночи вернути ся до дому.

— Ну, так шквар мерщій... Нічого й стовпичити!...[1]) — рішив Крівава Рука.

Слїдом за сим товариші, підгонені дощем, навзаводи пустили ся назад до дому, з поспіху забувши під кущами віжки і залїзний прут.

Пізно нічю мокрі, перемерзлі і змучені Американцї приплентались на сам кінець під отчий дах і як не викручувались у брехнї, а замір їх — дати драпака в Америку був все-ж таки узнаний, дякуючи чому Петров і Литвиненко все время свого пробування у ґімназії й носили у товариства прозвище „Американцїв“.

Здаєть ся, що се прозвище пішло за ними і в унїверситетську авдиторію.

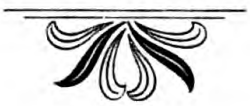

[1]) Стовпом стояти.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 16:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google